

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 17 (2011)

Η σημασία του μέλλοντος της πολιτικής ρωμοσύνης

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

doi: [10.12681/deltiokms.32](https://doi.org/10.12681/deltiokms.32)

Copyright © 2015, Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κιτρομηλίδης Π. Μ. (2011). Η σημασία του μέλλοντος της πολιτικής ρωμοσύνης. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 17, 321–323. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.32>

Πασχάλης Μ. Κιτρομηλίδης

Η ΣΗΜΑΣΙΑ

ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ¹

Ένα διεθνές συνέδριο στην Κωνσταντινούπολη, στο όποιο μιά πλειάδα νέων έρευνητών παρουσιάζουν τὰ πορίσματα πρόσφατων έρευνών γιά τή σημερινή πραγματικότητα τής πολιτικής ρωμιόσύνης, έπαναφέρει στο προσκήνιο τών συνειδήσεών μας τήν άνυπολόγιστη σημασία κληρονομιά και τήν πολλαπλή σπουδαιότητα τής ιστορικής έμπειρίας πού άντιπροσωπεύει ό,τι συμβατικά ή έλληνική και ή τουρκική πολιτεία, και ή κοινή γνώμη πού αυτές διαμορφώνουν, άποκαλούν «έλληνική μειονότητα τής Κωνσταντινουπόλεως». Όταν άκούω ν' αναφέρεται ή «έλληνική μειονότητα», άνακαλώ συνειρμικά τò σχόλιο τοϋ Πατριάρχη Αθηναγόρα, «όλίγοι άλλ' άμέτρητοι». Πράγματι άμέτρητοι, όχι με ποσοτικούς όρους αλλά βάσει τοϋ ειδικού βάρους τής παρακαταθήκης ένός όλόκληρου πολιτισμοϋ, τοϋ πολιτισμοϋ τής ρωμιόσύνης: ή κληρονομιά είναι σήμερα όρατή στα μνημεία, τις έκκλησίες, τὰ σχολεία, τὰ κοινοτικά ιδρύματα, τὰ αγίασματα, τὰ νεκροταφεία, αλλά και στη συνεχιζόμενη ανθρώπινη παρουσία, με τὰ ήθη και τή νοοτροπία της, με τή συσπείρωση γύρω άπό τήν έκκλησία και τήν παιδεία πού συγκροτούν τήν κοινότητα με τρόπο ό όποιος δέν επιδέχεται παρανοήσεις, με τούς πολυποικίλους τρόπους

1. Τò κείμενο αυτό γράφτηκε με τήν εύκαιρία τοϋ συνεδρίου «Συνάντηση στην Πόλη: τò παρόν και τò μέλλον», πού πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιουνίου, 1 & 2 Ιουλίου 2006 στην Κωνσταντινούπολη, και δημοσιεύθηκε στις έφημερίδες *Τò Βήμα* (2.7.2006) και *Απογευματινή* (Κωνσταντινουπόλεως, 13.7.2006). Δέν περιλήφθηκε στον τόμο τών άνακοινώσεων τοϋ συνεδρίου: Κώστας Γαβρόγλου & Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης (έπιμ.), *Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζωγραφείου. Συνάντηση στην Πόλη. Τò παρόν και τò μέλλον. Κείμενα γιά τήν ρωμαϊκή κοινότητα τής Κωνσταντινούπολης*, Αθήνα, Καλειδοσκόπιο & Κέντρο Έρευνας Μειονοτικών Ομάδων, 2009.

καλλιέργειας τῶν αἰσθήσεων πού προσδιορίζουν ἐξίσου ἀποφασιστικά τὸ περιεχόμενο καὶ τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς. Αὐτὴ τὴν πολιτική ρωμοσύνη ἔρχεται νὰ μᾶς θυμίσει ἢ συνάντηση στὴν Πόλη, τὴ ρωμοσύνη πού ἐξιστόρησαν μὲ ἀνεπανάληπτη δεξιotechνία καὶ ἀνεξάντλητη ἀγάπη καὶ γνώση οἱ «λογάδες» τοῦ γένους, μὲ κορυφαίους τὸν Σκαρλάτο Βυζάντιο καὶ τὸν Μανουὴλ Γεδεών. Ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἡ ἱστορία τοῦ παρελθόντος τῆς ρωμοσύνης ὑπῆρξε ἕνα τόσο λαμπρὸ κεφάλαιο τῆς ἑλληνικῆς παιδείας τῶν κάτω χρόνων, πρὶν περιπέσει τὰ τελευταῖα χρόνια στὰ χέρια τῶν ἐρασιτεχνῶν, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ διακινδυνεύσουμε νὰ μειώσουμε τὸν πλοῦτο τῆς μὲ σχηματικὲς ἐπαναλήψεις. Ἄλλωστε καὶ ἡ συνάντηση στὴν Πόλη ἀνακαλεῖ τὸ παρελθὸν καὶ τὴ σημασία του γιὰ νὰ τονίσει τὶς προοπτικὲς πού συνδέονται μὲ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον.

Τὸ μέλλον τῆς πολιτικῆς ρωμοσύνης θὰ ἄξιζε νὰ συγκεντρῶσει τὴν προσοχή μας ἰδίως ὡς πρὸς τὴν κρίσιμη συνεισφορά πού δυναμικὰ συνεπάγεται γιὰ τὶς δύο κοινωνίες οἱ ὁποῖες τὴ βλέπουν καὶ τὴ μεταχειρίζονται ἀπλῶς ὡς μειονότητα. Γιὰ τὴν ἑλληνικὴ κοινωνία ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη ὡς διαχρονικὸ ἀνθρώπινο σύνολο, στοὺς κόλπους τοῦ ὁποῖου συντελεῖται ἀενάως ὁ διάλογος τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ διάλογος δηλαδὴ τῶν ζώτων μὲ τοὺς νεκροὺς καὶ μὲ ἐκείνους πού δὲν ἔχουν ἀκόμη γεννηθεῖ, ἀποτελεῖ τὸν καθρέφτη γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς, γιὰ τὴν ἀνάκτηση μιᾶς αὐτογνωσίας τὴν ὁποία ἔχει χάσει, ὄχι, ὅπως πολλοὶ ἀνιστόρητα νομίζουν, λόγω τοῦ ἐκδυτικισμοῦ τῆς καὶ τῆς ἐνσωμάτωσης τῶν ἰδεῶν τοῦ Διαφωτισμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξαιτίας τῆς ἰσοπέδωσης καὶ τοῦ εὐτελισμοῦ πού ἐπέφερε ἡ ἐπιβολὴ τῆς πιδ ἀκράϊας ἰδιοτέλειας σὲ ὄλες τὶς σφαῖρες τῆς ζωῆς, ἰδίως στὸν δημόσιο βίο, ὑπὸ τὸ προσωπεῖο τῆς ἀπόλυτης ὑποκρισίας πού ὑποκρύπτεται κάτω ἀπὸ τὴν «προοδευτικὴ» ἢ τὴν ἐθνικὴ ρητορεία.

Γιὰ τὴν τουρκικὴ κοινωνία, ἄλλωστε, ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη δὲν εἶναι μόνον μιὰ ὑπόμνηση τοῦ λαμπροῦ παρελθόντος τῆς χώρας καὶ μάλιστα τῆς Πόλης, στὴν ὁποία διανύει τὴν ἱστορικὴ της πορεία, εἶναι ἰδίως μιὰ εἰκόνα τοῦ μέλλοντος πού ἀποζητᾶ, ἢ, γιὰ νὰ ἀκριβολογοῦμε, δραματίζεται τουλάχιστον τὸ πιδ δυναμικὸ καὶ ζωντανὸ τμήμα τῆς: τὸ μέλλον μιᾶς πλουραλιστικῆς, φιλελεύθερης, ἀνοιχτῆς καὶ ἀνεκτικῆς κοινωνίας, δηλαδὴ μιᾶς κοινωνίας εὐρωπαϊκῆς. Ἡ πολιτικὴ ρωμοσύνη καὶ οἱ ἄλλες μειονοτικὲς κοινότητες τῆς Τουρκίας συνιστοῦν τὴ λυθία λίθο γιὰ τὴ δοκιμασία τῆς

βιωσιμότητας αυτού του δραματισμού. Η ύπαρξή της και η διατήρηση της κληρονομιάς της ζωντανής και δημιουργικής αποτελεί την εγγύηση αυτού του μέλλοντος, πού αν επιτευχθεί θα είναι μια ιστορική κατάκτηση για την Τουρκία αλλά και για μās και για την Εύρώπη.

Σ' αυτά τὰ δύο επίπεδα, στο επίπεδο της επίτευξης της ιστορικής αυτογνωσίας για την Ελλάδα, στο επίπεδο της επιβεβαίωσης του ευρωπαϊκού της μέλλοντος για την Τουρκία, ή «άμετρητη» πολιτική ρωμιούσνη αποτελεί μια ζωντανή και πολλά υποσχόμενη ελπίδα.